■ صفحه گام دوم انقلاب کوششی است رسانه‌ای جهت تبیین و شرح بیانیه رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای(مدظله‌العالی) به مناسبت چهل‌وسومین سالگرد پیروزی انقلاب و در هر شماره، فرازی از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. شنبه‌های هر هفته در تبیین این بیانیه با ما همراه باشید.

قدم به قدم با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی(۱۷)

افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه

نگاه
محسن خاکی

«سادساً: [انقلاب اسلامی] عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه به گونه‌ای چشمگیر افزایش داد. این پدیده مبارک را رفتار و منش حضرت امام خمینی در طول دوران مبارزه و پس از پیروزی انقلاب، بیش از هر چیز رواج داد، آن انسان معنوی و عارف و وارسته از پیرایه‌های مادی، در رأس کشوری قرار گرفت که مایه‌های ایمان مردمش بسی ریشه‌دار و عمیق بود. هر چند دست تطاول تبلیغات مروج فساد و بی‌بندوباری در طول دوران پهلوی‌ها به آن ضربه‌های سخت زده و لجن‌زاری از آلودگی اخلاقی غربی را به درون زندگی مردم متوسط و به خصوص جوانان کشانده بود، ولی رویکرد دینی و اخلاقی در جمهوری اسلامی، دل‌های مستعد و نورانی به ویژه جوانان را مجذوب کرد و فضا به سود دین و اخلاق دگرگون شد. مجاهدت‌های جوانان در میدان‌های سخت از جمله دفاع مقدس، با ذکر و دعا و روحیه برادری و ایثار همراه شد و ماجراهای صدر اسلام را زنده و نمایان در برابر چشم همه نهاد. پدران و مادران و همسران با احساس وظیفه دینی از عزیزان خود که به جبهه‌های گوناگون جهاد می‌شتافتند، دل کندند و سپس آنگاه که با پیکر خون‌آلود یا جسم آسیب‌دیده آنان روبه‌رو شدند، مصیبت را با شکر همراه کردند. مساجد و فضاهای دینی رونقی بی‌سابقه گرفت. صف نوبت برای اعتکاف از هزاران جوان و استاد و دانشجو و زن و مرد و صف نوبت برای اردوهای جهادی و جهاد سازندگی و بسیج سازندگی از هزاران جوان داوطلب و فداکار آکنده شد. نماز و حج و روزه‌داری و پیاده‌روی زیارت و مراسم گوناگون دینی و انفاقات و صدقات واجب و مستحب در همه‌جا به ویژه میان جوانان رونق یافت و تا امروز، روزبه‌روز بیشتر و باکیفیت‌تر شده است و اینها همه در دورانی اتفاق افتاده که سقوط اخلاقی روزافزون غرب و پیروانش و تبلیغات پرحجم آنان برای کشاندن مرد و زن به لجن‌زارهای فساد، اخلاق و معنویت را در بخش‌های عمده عالم منزوی کرده است و این معجزه‌ای دیگر از انقلاب و نظام اسلامی فعال و پیشرو است.»

(بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

■ **معنویت و اخلاق، علت انقلاب اسلامی**

معنویت و اخلاق برای نظام سیاسی ولایی هم علت موجده است و هم علت موجبه. در واقع در عصری که نشانه‌های تفوق اندیشه‌های لیبرالیستی بر تفکر مارکسیستی هویدا می‌شد و رژیم مسلط بر ایران به شدت ارزش‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی فرهنگ غرب را در کشور ترویج می‌داد، روحیه مبتنی بر معنویت و اخلاق از رهبر انقلاب یعنی امام خمینی(ره) منتشر شد و با امتزاج در جان انقلابیون، بارقه‌های پیروزی انقلاب اسلامی را روشن کرد. این نکته به معنای این است که معنویت و اخلاق در انقلاب اسلامی نه در رهبانیت و گوشه‌های اعتزال که در شالوده‌شکنی جذابیت‌های ظاهری لیبرالیسم بنا شد، بنابراین دارای اصالت و اعتبار است.

پس از آن و در برهه‌ای که با مقایسه و سنجش مادی در جنگ تحمیلی توان طرفین جنگ به هیچ وجه قابل مقایسه نبود، انقلاب اسلامی توانست به دلیل بهره‌مندی از نیروی ایمان بر قدرت مادی همه کشورهای مهاجم غلبه کند، سپس معنویت و ایثار در کار سازندگی کشور به کار گرفته شد و مظاهری چون جهاد سازندگی، اردوهای جهادی و پدیده مبارک دفاع از حرم را آفرید و محرومیت‌زدایی و امنیت را در کشور تضمین کرد، بنابراین فارغ از آنکه انقلاب اسلامی اساساً در بستر معنویت و اخلاق به وجود آمد، در همین زمینه باقی مانده است و رشد می‌کند.

در سال‌های اخیر نیز مظاهر شگفت‌انگیزی از ترویج معنویت و اخلاق در کشور برخلاف رسم معهود تمام جهان که بر مبنای سکولاریسم و اومانیسم به ترویج و تبلیغ غفلت و دوری از خدا می‌پردازند، به وجود آمده است. بر این اساس طبق برخی آمارها تعداد مساجد کشور در طول ۴۰سال گذشته، حدود سه برابر شده است و از ۲۵هزار باب مسجد در سال ۱۳۵۷ به ۷۳هزار باب در سال ۱۳۹۷ رسیده است.[1] حدود هزار نماز جمعه هر هفته در سراسر کشور برگزار می‌شود.[2] تنها در سال ۱۳۹۶ بیش از ۱۹۰هزارنفر به اردوهای جهادی عازم شده‌اند.[3] حتی در مقایسه با دیگر کشورهای جهان نیز برجستگی گرایش معنوی در ایرانیان نیز مشخص می‌شود. بر اساس نتایج پژوهش‌های مرکز تحقیقاتی پیو، درصد افرادی که هر روز دعا می‌خوانند در کشورها و دولت‌های مختلف به شرح ذیل است:

۱- چین: یک‌درصد ۲- انگلستان: ۶درصد ۳- آلمان: ۹درصد
۴- روسیه: ۱۸درصد ۵- رژیم‌صهیونیستی: ۲۷درصد ۶- امریکا: ۵۵درصد ۷- ایران: ۸۷درصد

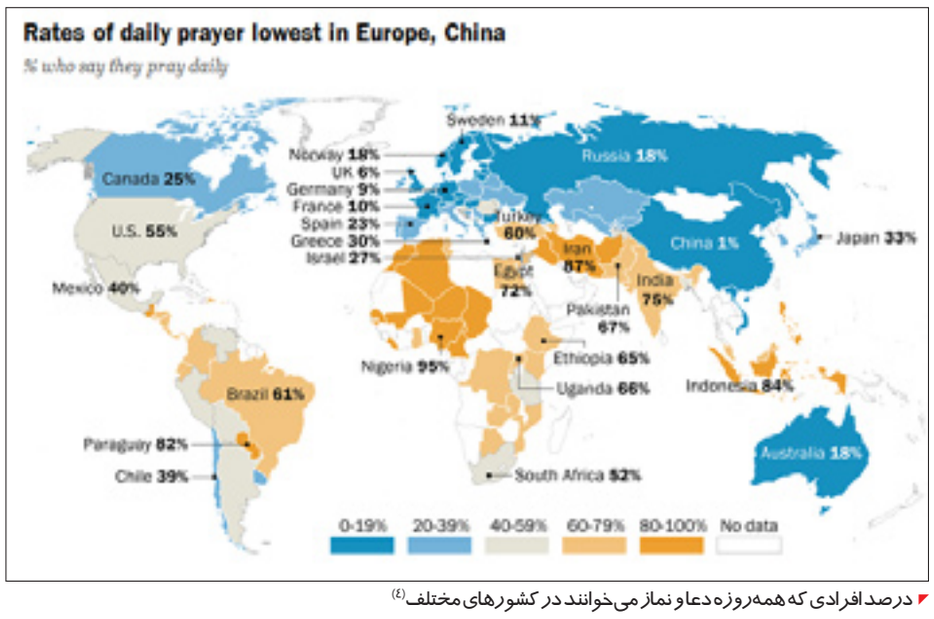

درصد افرادی که همه‌روزه دعا و نماز می‌خوانند در کشورهای مختلف[4]

همان‌گونه که در نقشه زیر نیز پیداست ایران جزو کشورهای برتر جهانی از نظر میزان گرایش افراد به مداومت در دعاخواندن روزانه است که از شاخص‌های مهم معنوی است.

بر اساس دیگر آمارهای قابل‌اتکا میزان جمعیت معتکفان کشور طی ۲۲سال حدوداً ۴۷برابر شده و از ۱۶هزارو ۵۰۰ نفر در سال ۱۳۷۴ به ۷۷۰هزارو ۹۱۷ نفر در سال ۱۳۹۶ رسیده است.[5]

همچنین طی هشت سال میزان استقبال از پیاده‌روی اربعین حدوداً ۶۰برابر شد و از ۵۰هزار نفر در سال ۱۳۹۰ به ۳میلیون نفر در سال ۱۳۹۸ رسید.

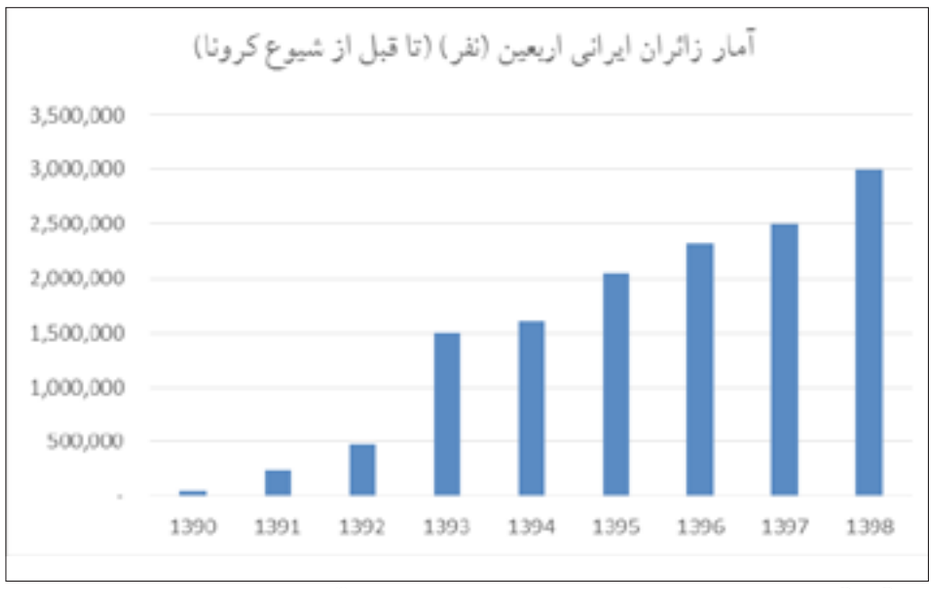

برآورد آماری زائران ایرانی اربعین (بر اساس صدور روادید و خروج از کشور)[6]

■ **منابع:**

۱- http://shabestan.ir/detail/News/۷۲۳۲۱۳
۲- ۹۱۱۶۵۳۵/ برگزاری هزار نماز جمعه در سراسر کشور /http://basijnews.ir/fa/news
۳- ۸۸۴۱۲۱۲/ اعزام بیش از ۱۹۰هزارنفربه اردوهای جهادی درسال۹۶/http://basijnews.ir/fa/news/
۴- https://www.pewforum.org/۲۰۱۸/۰۶/۱۳/ how-religious-commitment-varies-by-country-among-people-of-all-ages/pf-۰۶-۱۳-۱۸"_religiouscommitment-۰۳-۰۹/
۵- http://ido.ir/post/۸۴۷۳۹۶
۶- https://www.yjc.ir/fa/news/۶۳۱۶۲۵۳

روند فسادزایی دوره پهلوی

درباره رشد فساد در دوران پهلوی که می‌توان منشأ آن را دربار دانست، مطالب بسیاری از زبان وابستگان به رژیم سابق بیان شده است و برای شرح آن می‌توان چند جلد کتاب نگاشت، اما شیوع فساد و بی‌بندوباری در فضای عمومی از دوران پادشاهی رضاشاه آغاز شد. وی بعد از روی کار آمدن اقدامات مختلفی برای دین‌زدایی از جامعه متدین ایرانی آغاز کرد. رضاشاه پیش از سلطنت تلاش داشت خود را فردی مذهبی معرفی کند. دسته عزاداری بریگاد قزاق به فرماندهی رضاخان در ایام محرم آن زمان غوغا می‌کرد اما بعد از رسیدن به تخت سلطنت رویه‌ای کاملاً متناقض در پیش گرفت.

سفر رضاشاه در سال ۱۳۱۴ به ترکیه که اولین سال‌های جمهوری شدن را بعد از انقراض سلسله عثمانی تجربه می‌کرد و در حال پی‌ریزی یک حکومت لائیک بود، تمایل وی به دین‌زدایی را افزایش می‌داد.

یکی از اقدامات رضاشاه که با واکنش سخت مردم روبه‌رو شد، قانون کشف حجاب بود. بخشنامه کشف حجاب جهت تصویب رضاشاه در تاریخ ۲۷آذر ۱۳۱۴ از طرف رئیس‌الوزرا به دربار فرستاده شد تا در آغاز دی‌ماه فرمان اجرای غیررسمی قانون کشف حجاب به تمام ولایات ایران ارسال شود. پهلوی اول نیز ۱۷دی ۱۳۱۴ در جشن فارغ‌التحصیلی دختران بی‌حجاب در دانشسرای مقدماتی بر کشف حجاب تأکید کرد. ۱۷دی‌ماه ۱۳۱۴ تاج‌الملوک آیرملو، همسر رضاشاه و شمس و اشرف پهلوی بدون حجاب به دانشسرای تربیت معلم رفتند، این نخستین‌بار بود که خانواده شاه بدون حجاب در مجمعی عمومی ظاهر می‌شدند. قانون کشف حجاب ارمغان سفر رضاشاه از ترکیه بود، در حالی که آتاتورک داشتن حجاب را برای زنان این کشور اختیاری کرد و روش محتاطانه‌تری از رضاشاه در پیش گرفته بود.

از دیگر اقدامات رضاشاه، ممنوع کردن عزاداری‌های مذهبی بود. بر اساس بخشنامه محرمانه وزارت داخله ایران در ۲۸اسفند ۱۳۱۴، در ایام سوگواری محرم و صفر راه انداختن دسته‌ها ممنوع شد، علاوه بر این، برگزاری روضه‌های خانگی، مراسمات حوزه‌های علمیه و حتی ذکر مصائب حضرت سیدالشهدا(ع) در مجالس ترحیم هم ممنوع اعلام شد. پیرو فرمان‌های بعدی که پشت سر هم می‌رسیدند، از بستن دستمال یا روسری برای شرکت در مجالس روضه جلوگیری به عمل آمد تا اینکه در سال ۱۳۱۶ شمسی، طی اطلاعیه محرمانه وزارت داخله، به طور کلی روضه‌خوانی ممنوع شد. در این اعلامیه، هدف از ممنوعیت روضه‌خوانی «خارج کردن مردم از خرافات و آشنا کردن مردم به تمدن امروز» به عنوان «وظیفه اساسی دولت در مسائل داخلی» دانسته شده بود. قوای نظامی نیز در صورت مشاهده هرگونه مراسم عزاداری یا تعزیه‌خوانی به شدت با برگزارکنندگان آن برخورد می‌کردند.

با تبعید رضاشاه از ایران در شهریور سال ۱۳۲۰، قدری از فضای اختناق کاسته شد و هیئات مذهبی و انجمن‌های دینی توانستند فعالیت کنند و قانون کشف حجاب هم تا حدودی به فراموشی سپرده شد اما محمدرضا پهلوی در راستای دین‌زدایی اقدامات جدید در دستور کار خود قرار داد. تأسیس «کاخ جوانان» که اولین شعبه آن توسط شاه چهارم آبان ۱۳۴۵ در روز تولد خودش افتتاح شد، از جمله اماکنی بود که به بهانه پر کردن اوقات فراغت جوانان، مرکز اختلاط و فساد بود. آزاد بودن خرید و فروش مشروبات الکلی یا خانه‌های فحشا که به «شهرنو» معروف بود، فضای آلوده‌ای را در شهرها ایجاد کرده بود.

شاه در مبارزه با مظاهر مذهب تا آنجا پیش رفت که تقویم هجری شمسی را به تقویم شاهنشاهی تبدیل کرد. علاوه بر وی، فرح پهلوی ملکه شاه نیز در ایجاد بی‌بندوباری نقش مؤثری داشت. برگزاری جشن‌های یازده‌گانه هنر شیراز از جمله این اقدامات بود. در یکی از این نمایش‌ها که «اشور بانی‌پال بابلا»(نمایشنامه‌نویس و کارگردان تئاتر) در جشن هنر شیراز روی صحنه برد، تمام هنرپیشه‌های زن و مرد آن لخت و عریان روی صحنه آمدند. همچنین در مراسم رقص باله در حضور سفرای غربی، عمل منافی عفتی انجام شد که سفیر انگلیس (پارسونز) به شاه گفته بود: «اگر چنین نمایشی در انگلستان برگزار می‌شد، مجریان با مشکلات فراوانی مواجه می‌شدند»!

به رغم تلاش رژیم پهلوی برای از بین بردن رسومات مذهبی در ایران، عامه مردم گرایش دینی داشتند، این تمایلات مذهبی هر چه به سال‌های پیروزی انقلاب نزدیک می‌شویم، بیشتر می‌شد. امام خمینی به عنوان رهبر انقلاب شخصیتی عرفانی داشت که از محضر بزرگان عرفان شیعی مانند آیت‌الله شاه‌آبادی و میرزاجواد ملکی تبریزی کسب فیض کرده بود و همین شخصیت عرفانی موجب شد هم ماهیت نهضت و هم افرادی که گرد امام آمده بودند، گرایشات مذهبی و دینی داشته باشند.

در تهران حسینیه ارشاد با محوریت شهید مطهری و دکتر شریعتی، مسجد هدایت با محوریت آیت‌الله طالقانی، مسجد جلیلی با محوریت آیت‌الله مهدوی، هیئت انصارالحسین که محل تجمع نیروهای مؤتلفه اسلامی بود و هیئت قنات‌آباد تهران با محوریت شهید شیخ‌قاسم اسلامی از جمله مراکزی بود که جمعیت بالایی از جوانان را در خود جای می‌داد. هیئات مذهبی کانون جوشش انقلابی بود و بسیاری از رهبران نهضت و شخصیت‌های مبارز در این هیئات به کادرسازی و برنامه‌ریزی می‌پرداختند.

فعالیت‌های اشخاصی مانند شهید مرتضی مطهری، آیت‌الله باهنر، آیت‌الله خامنه‌ای، آیت‌الله مفتح، آیت‌الله طالقانی و دکتر شریعتی و سخنرانی‌های مذهبی آنها در هیئت‌ها در جذب جوانان به سمت مذهب نقش مؤثری داشت.

با پیروزی انقلاب و آغاز جنگ تحمیلی، این گرایشات مذهبی رشد بیشتری پیدا کرد و بسیاری از جوانان در مساجد و در قالب بسیج، گرد هم آمدند که حضور ۲میلیون بسیجی داوطلب در جبهه که اکثر آنها را جوانان تشکیل می‌دادند، از برکات انقلاب اسلامی بود. با پایان جنگ نیز هر سال شاهد حضور کاروان‌های دانش‌آموزی و دانشجویی به مناطق جنگی در قالب اردوهای راهیان نور بودیم. این رشد معنوی تا امروز نیز ادامه دارد. اجتماعات عظیم مذهبی در لیالی قدر، ایام محرم، یادواره‌های شهدا و حضور قریب یک میلیون نفر در مراسم‌های اعتکاف ایام ماه رجب و حضور بیش از ۲میلیونی در مراسم پیاده‌روی اربعین گواهی بر این مدعاست.

سازمان آگهی‌های روزنامه جوان تلفنی آگهی می‌پذیرد
۸۸۴۹۸۴۵۸